

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Jozefa Hargaša a sudkýň JUDr. Jaroslavy Fúrovej a JUDr. Jany Baricovej v právnej veci navrhovateľov: **1. A.**, bytom v Z. **2. M.**, bytom v J., **3. M.**, bytom v J., *zastúpených JUDr. B., advokátom*, so sídlom v B, H., proti odporcovi: **Obvodný pozemkový úrad v Bratislave**, so sídlom v Bratislave, Krížna 52, za účasti: 1. Slovenský pozemkový fond, so sídlom v Bratislave, Krížna 52, 2. Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava, so sídlom v Bratislave, Primaciálne námestie 1, 3. Ing. J., bytom v B, L. o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. j. (197/93), zn. 5513/2007/BER (1372/07) zo dňa 17. júla 2007, o odvolaní navrhovateľov 1. až 3. proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 4Sp 33/07-26 zo dňa 21. mája 2008, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 4Sp 33/07-26 zo dňa 21. mája 2008 **potvrďuje**.

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania **nepriznáva**.

Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Bratislave potvrdil podľa § 250q ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) rozhodnutie odporcu označené v záhlaví tohto rozsudku, ktorým rozhodol, že navrhovateľom 1. až 3. (ďalej len „navrhovatelia“), účastníčke 3. a t. č. nebohej M., bytom v J./4, sa nevracia vlastnícke právo k pozemku a nepriznáva sa právo na náhradu za pozemok v pôvodnom katastrálnom území D., stav PK: vložka č. X., parcela č. 376/1, roľa o výmere 5 694 m² vo vlastníckom podiele 1/1, nakoľko právo nebolo uplatnené v lehote podľa § 13 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov, a preto podľa § 13 ods. 1 tohto zákona zaniklo. O trovách konania rozhodol krajský súd tak, že odporcovi nepriznal ich náhradu.

Krajský súd rozsudok odôvodnil tým, že odporca rozhodol správne, keď oprávneným osobám nenavrátil vlastnícke právo k nehnuteľnosti a nepriznal im ani

právo na náhradu za túto nehnuteľnosť. Poukázal na to, že oprávnené osoby si nárok na vydanie nehnuteľností a uplatnenie náhrady za nehnuteľnosť uplatnili prostredníctvom svojho zástupcu po uplynutí lehoty podľa ustanovenia § 13 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb., a preto ich právo zaniklo. Konštatoval, že zaniknuté (prekludované) právo nie je možné nikomu priznať. Odporcovi nepriznal náhradu trov konania s poukazom na § 246c O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p. z dôvodu, že mu v konaní žiadne trovy nevznikli.

Proti tomuto rozsudku podali navrhovatelia v zákonnej lehote odvolanie z dôvodov, že krajský súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 205 ods. 2 písm. d/ O.s.p.) a rozsudok krajského súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p.). Poukázali na to, že pôvodne oprávnené osoby E. a A. (navrhovateľka 1.) ako dedičia po osobe, ktorej pozemok prešiel do vlastníctva štátu v rozhodnom období, tvrdili, že o navrátenie vlastníctva požiadali pozemkový úrad i povinnú osobu do 31.12.1992, teda v lehote podľa zákona č. 229/1991 Zb., avšak s ohľadom na skutočnosť, že E. zomrel dňa X. a navrhovateľka 1. je od narodenia postihnutá hluchotou, oni ako dedičia po E.

v súčasnosti už nevedia preukázať podanie návrhu, keďže od podania prešlo viac ako šesťnásť rokov. V nadväznosti na to navrhovatelia uviedli, že by sa vedeli účinne brániť, pokiaľ by odporca rozhodoval podľa zákona a v lehote, akú má na mysli § 49 zákona č. 229/1991 Zb. (zrejme mali na mysli § 49 správneho poriadku) a mohli by ľahšie preukázať, kedy k podaniu ich návrhu došlo. Namietali ďalej, že vychádzajúc z ustanovenia § 5 ods. 3 zákona č. 229/1991 Zb. povinná osoba nebola oprávnená previesť predmetnú nehnuteľnosť na tretiu osobu. Vyjadrili pochybnosť, že pokiaľ by bol správny orgán presvedčený o neskorom uplatnení nároku, nemal dôvod rozhodnúť pri tak nenáročnom rozhodovaní po dvanástich rokoch od uplatnenia nároku. Mali preto za to, že vyššie uvedené skutočnosti odôvodňujú záver, že správny orgán si nespĺnil povinnosti, ktoré mu ukladá zákon a že povinná osoba postupovala v rozpore so zákonom. Navrhovatelia vytkli krajskému súdu, že nevysvetlil, prečo pri rozporných tvrdeniach o čase uplatnenia nároku na navrátenie vlastníctva k predmetnému pozemku uveril správneho orgánu, ktorý pri porušení zásad rýchlosti a hospodárnosti pri tak nenáročnom rozhodovaní, ako je rozhodnutie o preklúzii práva, dal za pravdu správneho orgánu, ktorý svojím postupom umožnil prevod vlastníctva tretej osobe, a naopak prečo nedal za pravdu navrhovateľom, ktorí až po urgencii obdržali rozhodnutie o preklúzii. Navrhovatelia tiež namietali, že odporca nekonal ani v zmysle intencii pôvodného rozsudku krajského súdu zo dňa 4.5.2006 pod č. k. 3Sp/39/2005, čím porušil § 250r O.s.p.. Navrhovatelia ďalej vyjadrili pochybnosť o tom, či v konaní rozhodoval príslušný sudca, nakoľko ich opravný prostriedok bol zaevidovaný na krajskom súde pod č. k. 4Sp/33/2007 a vec bola pridelená na rozhodnutie sudcovi JUDr. Ľubomírovi Šramkovi, ktorý aj vyzval navrhovateľov na doloženie procesných plnomocenstiev, avšak dňa 2.5.2008 im bolo doručené predvolanie pod rovnakým číslom konania od samosudkyne JUDr. Evy Kösegieovej. S ohľadom na túto skutočnosť navrhli, aby najvyšší súd bez nariadenia pojednávania preveril súlad so spravovacím poriadkom a vyhodnotil, či nedošlo k vade konania podľa § 221 ods. 1 písm. g/ O.s.p., a v takom prípade napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Pokiaľ boli splnené podmienky konania týkajúce sa správneho obsadenia súdu, navrhli, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky bez nariadenia pojednávania zmenil rozsudok Krajského súdu v Bratislave

tak, že zruší preskúmané rozhodnutie odporcu a vec vráti odporcovi na ďalšie konanie.

Odporca v písomnom vyjadrení k odvolaniu navrhovateľov navrhol napadnutý rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdiť. Uviedol, že tvrdenie navrhovateľov, že si podali včas uplatnený reštitučný nárok, nie je podložené žiadnym relevantným dokladom. Ak by bolo akékoľvek podanie v rokoch 1991 a 1992 urobené žiadateľmi A. a E., bolo by zaznamenané v podacom denníku. Žiadne podanie sa však od žiadateľov v denníkoch nenachádza. Odporca konštatoval, že sa možno len domnievať na základe bežnej praxe, že ak žiadatelia tvrdili, že si uplatnili reštitučný nárok na uvedené nehnuteľnosti, mohli ho uplatniť na iných inštitúciách, a nie na pozemkovom úrade, ako to vyžadoval zákon č. 229/1991 Zb. v ustanovení § 9 ods. 1. Odporca považoval za nepochopiteľné, že právny zástupca navrhovateľov, ktorý mal od nich plnú moc už od 12.10.1992, sa uspokojil s tvrdením žiadateľov bez dôkazu – kópie podania, že si podali návrh, a nepresvedčil sa o tejto skutočnosti sám, ale naopak podal na bývalom Pozemkovom úrade Bratislava – mesto žiadosť o vydanie predmetnej nehnuteľnosti ako prvotnú, a nie ako doplnenie k žiadosti, pričom ani v nej sa nikde nespomína, že žiadosť už bola raz podaná. Odporca považoval za zavádzajúce aj tvrdenie právneho zástupcu žiadateľov, že rozhodnutie o preklúzii bolo vydané až po urgencii, nakoľko žiadna urgencia od žiadateľov ani od ich právneho zástupcu sa v spise nenachádza, a ani toto tvrdenie nebolo podložené dôkazom zo strany navrhovateľov resp. ich právneho zástupcu. Poukázal tiež na to, že v roku 2004 bolo podané uplatnenie práva na navrátenie vlastníctva k pozemkom podľa zákona č. 503/2003 Z. z. medzi inými aj na predmetnú parcelu, ktoré však bude riešené a posudzované v samostatnom konaní podľa zákona č. 503/2003 Z. z., a nie je možné zlúčiť toto konanie s predmetným konaním. Poukázal tiež na to, že porušenie § 5 ods. 3 zákona č. 229/1991 Zb. zo strany povinnej osoby nemusel odporca v tomto konaní prešetrovať, nakoľko nebola splnená podmienka uvedená v § 13 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb., t. j. nebolo právo uplatnené v zákonom stanovenej lehote.

Účastník 1. v písomnom vyjadrení k odvolaniu navrhovateľov navrhol napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdiť.

Účastník 2. sa k odvolaniu navrhovateľov písomne nevyjadril.

Účastníčka 3. v písomnom vyjadrení k odvolaniu navrhovateľov uviedla, že sa nevie vyjadriť k lehotám podania reštitučného nároku jej otcom E. s ohľadom na skutočnosť, že s ním neudržiavala kontakt, a preto jeho konanie jej nebolo známe. Plne však súhlasila s meritom samotnej veci uvedenej v odvolaní ohľadom oprávnenosti navrátenia pôdy, na ktorej hospodárili ich predkovia niekoľko storočí a ohľadom skutočnosti, že bol v rozpore so zákonom umožnený prevod nárokovaného vlastníctva časti pozemku tretej osobe.

Účastníčka správneho konania M., za účasti ktorej konal aj krajský súd, počas súdneho konania, konkrétne po vyhlásení rozsudku a pred jeho doručením tejto účastníčke, zomrela, a preto súd s poukazom na § 107 ods. 1 a 3 za bodkočiarkou O.s.p. s použitím § 246c ods. 1 vety prvej O.s.p. v konaní pokračoval

s jej dedičmi podľa Osvedčenia o dedičstve vydaného JUDr. Miroslavom Režňákom, notárom so sídlom v Revúcej pod č. 4D 476/2008, Dnot 162/2008 dňa 24.9.2008, ktorými sú navrhovatelia 2. a 3.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu a konanie mu predchádzajúce v medziach odvolania navrhovateľov (§ 212 ods. 1 O.s.p. s použitím § 246c ods. 1 vety prvej O.s.p.), odvolanie prejednal na odvolacom pojednávaní (§ 250ja ods. 3 vety druhej O.s.p.) a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok je vecne správny.

Z obsahu spisu správneho orgánu vyplynulo, že Pozemkovému úradu Bratislava – mesto bola dňa 23.6.1993 doručená žiadosť oprávnených osôb - navrhovateľky 1. a E., právneho predchodcu (otca) navrhovateľov 2. a 3. o vydanie nehnuteľnosti podľa § 6 ods. 1 písm. m/ zákona č. 229/1991 Zb. nachádzajúcej sa v katastrálnom území B – D., časť P. parcelné č. 376/1, podpísaná advokátom JUDr. B.. Skutočnosť, že uvedené podanie došlo pozemkovému úradu dňa 23.6.1993 nesporne vyplynula z originálu prezenčnej pečiatky. Podanie bolo zaprotokolované pod číslom 197/93. Z jeho obsahu tiež vyplynulo, že podanie je zároveň písomnou výzvou povinnej osoby (Magistrát hlavného mesta SR Bratislavy), na vydanie nehnuteľnosti.

Z obsahu predloženého spisu ďalej odvolací súd zistil, že o uplatnenom reštitučnom nároku odporca už rozhodnutím č. 480/05/Ber (197/93) zo dňa 31.1.2005 rozhodol, že oprávneným osobám sa nevracia vlastnícke právo k predmetnému pozemku a nepriznáva sa ani právo na náhradu zaň, nakoľko právo nebolo uplatnené v lehote podľa § 13 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb. a že z toho dôvodu zaniklo, avšak Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp. zn. 3Sp/39/2005-20 zo dňa 4.5.2006 na základe opravného prostriedku navrhovateľov toto rozhodnutie odporcu zrušil a vec mu vrátil na nové konanie s odôvodnením, že nečinnosť odporcu je takou vadou, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť rozhodnutia odporcu.

Dňa 17.7.2007 vydal odporca nové rozhodnutie v predmetnej veci, ktoré bolo predmetom tohto súdneho preskúmvacieho konania.

Lehoty na uplatnenie nároku sú predmetom úpravy § 13 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov.

Podľa § 13 ods. 1 vety prvej a tretej zákona č. 229/1991 Zb. právo na vydanie nehnuteľnosti podľa § 6 môže oprávnená osoba uplatniť do 31. decembra 1992. Neuplatnením práva v lehote právo zanikne.

Správny orgán a aj prvostupňový súd považovali lehotu na uplatnenie nároku na navrátenie vlastníctva k pozemkom stanovenú v § 13 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb. za hmotnoprávnu a z toho dôvodu mali za to, že nárok nebol navrhovateľmi uplatnený v prekluzívnej lehote do 31.12.1992 na príslušnom obvodnom pozemkovom úrade, a preto zanikol. V dôsledku toho odporca opätovne rozhodol tak, že navrhovateľom sa nenavracia vlastnícke právo k predmetnému pozemku.

Aj podľa názoru odvolacieho súdu je z vyššie citovaného ustanovenia zrejmé, že uplatnenie reštitučného nároku je hmotnoprávnym úkonom, a bolo vecou navrhovateľov a ich právneho zástupcu ako osoby znalej práva, aby toto svoje právo riadne a včas uplatnili. Lehota na uplatnenie práva na navrátenie vlastníctva k pozemku je lehotou prekluzívnou – prepadnou a jej márnym uplynutím právo – nárok zaniká tak, ako je to uvedené v citovanom zákonnom ustanovení. Nedodržanie takejto lehoty nemožno odpustiť, správny orgán aj súd na preklúziu musia prihliadať z úradnej povinnosti.

Krajský súd preto ani podľa názoru odvolacieho súdu nemohol prihliadnuť na tvrdenie navrhovateľov, že svoj nárok uplatnili včas, pokiaľ toto tvrdenie nepodložili žiadnymi dôkazmi. Na zákonnosť preskúmaného rozhodnutia odporcu nemôže mať vplyv ani skutočnosť, že rozhodol až po pätnástich rokoch od uplatnenia reštitučného nároku, ako to nesprávne vyvodil krajský súd v zrušujúcom rozsudku sp. zn. 3Sp/39/2005-20 zo dňa 4.5.2006. Práve aj v dôsledku nesprávneho rozhodnutia krajského súdu došlo v prejednávanom prípade k neúčelnému predĺženiu konania pred správnym orgánom.

Odvolací súd považuje záverom za potrebné uviesť, že reštitučný zákon podobne ako ktorýkoľvek iný zákon vychádza a rešpektuje tradičnú zásadu, že každý sa má zodpovedne starať o svoje práva.

Za nedôvodnú považuje odvolací súd i odvolaciu námietku navrhovateľov ohľadne nesprávneho obsadenia súdu samosudcom, ktorý vo veci rozhodoval.

Podľa § 3 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov zákonný sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte.

Podľa ods. 4 citovaného ustanovenia zmenu v osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade so zákonom a s rozvrhom práce.

Z dodatku č. 4 k rozvrhu práce Krajského súdu v Bratislave na rok 2008 č. Spr. 3740/2007 z 8.1.2008 pripojeného do spisu odvolacím súdom, vyplynulo, že z dôvodu potreby riešenia vybavovania azylovej agendy sa rozvrh práce Krajského súdu v Bratislave na rok 2008 na správnom kolégiu mení a dopĺňa tak, že podľa čl. II. bodu 2/ všetky nerozhodnuté veci zo súdnych oddelení 4Sp a 5Sp sa pridávajú rovnomerne do súdnych oddelení 6Sp (JUDr. Milota Tóthová), 7Sp (JUDr. Eva Kösegiová) a 8Sp (JUDr. Ľubica Filová), a to s účinnosťou dňom 14.1.2008. Vychádzajúc z uvedeného je zrejmé, že v prejednávanom prípade došlo k zmene v osobe zákonného sudcu v súlade s rozvrhom práce a s vyššie citovanými zákonnými ustanoveniami tak, že prejednávaná vec vedená pod sp. zn. 4Sp/33/2007 bola pridelená do súdneho oddelenia JUDr. Evy Kösegiovej.

Z vyššie uvedených dôvodov dospel odvolací súd k záveru, že odvolanie navrhovateľov nie je dôvodné a námietky v ňom uvedené sú skutkovo i právne

bezvýznamné pre rozhodnutie v preskúmvanej veci. Napadnutý rozsudok krajského súdu je vecne správny, a preto ho odvolací súd podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a s použitím § 250l ods. 2 O.s.p. a § 246c ods. 1 vety prvej O.s.p. tak, že ich náhradu účastníkom nepriznal, nakoľko navrhovatelia nemali v konaní úspech a ostatným účastníkom žiadne trovy nevznikli.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 11. marca 2009

**JUDr. Jozef Hargaš, v. r.
predseda senátu**

Za správnosť vyhotovenia:
Peter Szimeth

